

Rīga

DATUMU SKATĪT DOKUMENTA PARAKSTA LAIKA ZĪMOGĀ
REĢISTRĀCIJAS NUMURU SKATĪT DOKUMENTA PIELIKUMĀ (09.05.2026. Nr. 4.1-1_0015_101_26_22)

Valsts kontrole
Piektais revīzijas departaments
nosūtīšanai uz e-adresi

Viedoklis par Valsts kontroles veikto
lietderības revīziju "AS "Latvijas valsts meži"
pārraudzības efektivitātē"

Atsaucoties uz Valsts kontroles 2026. gada 25. aprīļa vēstuli Nr. 11-2.3.1.1e-K/36-IP "Par lietderības revīzijas "AS "Latvijas valsts meži" pārraudzības efektivitātē" noslēguma dokumentu nosūtīšanu," kurā tiek lūgts akciju sabiedrībai "Latvijas valsts meži" (turpmāk – LVM) iesniegt Valsts kontrolei (VK) uzņēmuma viedokli par veikto revīziju kopumā, zemāk esam sagatavojuši viedokli.

Pirmkārt, LVM vārdā pateicamies Valsts kontrolei par ieguldīto darbu un par ieteikumiem uzņēmuma turpmākai attīstībai. Atvēlētais audita laiks bija diezgan īss, tādēļ audita ietvaros pietrūka laika detalizētām savstarpējām diskusijām, lai skaidrotu un iedziļinātos visu jautājumu būtībā, kas tieši skar uzņēmuma darbību, ņemot vērā, ka audits bija fokusēts uz LVM pārvaldību. Ja notiktu vairāk diskusiju starp LVM un VK, iespējams, VK redzējums un izdarītie secinājumi par LVM **stratēģiju, prognozēm un brīviem naudas līdzekļiem** būtu citādāki.

Ņemot vērā to, ka ne visa LVM sniegtā detalizētā skaidrojošā informācija ir iekļauta audita gala ziņojumā, aizvien ir aspekti, kur LVM nevar pilnībā piekrist VK skatījumam, kas atspoguļots ziņojumā. Tā kā LVM ir informācija, ka VK turpinās auditu attiecībā uz LVM darbību, no uzņēmuma puses esam orientēti uz labu sadarbību ar mērķi padziļināti izanalizēt gan LVM, gan meža nozares darbību.

Turpmāk LVM viedoklis par VK analizētajām tēmām ir strukturēts, balstoties uz VK revīzijas struktūru.

Politikas plānošana meža nozarē

LVM uzskata, ka **nesakārtotā un pretrunīgā likumdošana, kas regulē mežsaimniecību no meža apsaimniekošanas, klimata mērķu sasniegšanas un vides saglabāšanas viedokļa rada draudus ilgtspējīgai un plānotai valsts meža apsaimniekošanai un pilnvērtīgai valsts noteiktā maksimālā ciršanas apjoma izmantošanai.**

Esošā likumdošana un nepārdomātas dabas aizsardzības iniciatīvas ilgtermiņā nenodrošina meža politikā noteikto mērķu sasniegšanu.: 1) kapitāla (meža) vērtība nedrīkst samazināties, tai vēlams pieaugt. 2) īpašnieks (valsts) vēlas gūt peļņu no kapitāla (meža).

LVM uzsver, ka uzņēmuma darbības stratēģijas īstenošanu ievērojami apgrūtina nenoformulētā valsts politika attiecībā uz labvēlīga aizsardzības stāvokļa nodrošināšanu Eiropas

Savienības (ES) nozīmes biotopiem, kā to prasa ES Padomes direktīva. ES nozīmes meža biotopu potenciāla iekļaušana dabas aizsardzības platībās būtiski samazinās meža platību koksnes ražošanai, koksnes piegādes apjomus, mežsaimniecības peļņu un izmaksājamās dividendes, kā arī kopējo meža kapitālvērtību un sabiedrības iespēju gūt labumu un celt labklājību no savas valsts resursiem. LVM par to jau 2022. gadā informēja Zemkopības ministriju, Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministriju (turpmāk – VARAM), Ekonomikas ministriju, Finanšu ministriju, Pārresoru koordinācijas centru.

Ministru kabineta rīkojuma „Par koku ciršanas maksimāli pieļaujamo apjomu 2021.–2025. gadam” projekta sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojumā norādīts, ka daļai mežaudžu, kuras, iespējams, “Dabas skaitīšanas” projektā atzīmētas kā ES nozīmes meža biotopi, **nav juridiski noteikts aizsardzības statuss un tās nav reģistrētas Meža valsts reģistrā un nav izņemtas no galvenās cirtes maksimāli pieļaujamā apjoma aprēķina.** No vienas puses, VARAM norāda, ka ES nozīmes meža biotopa reģistrēšana IS “Ozols” nerada automatisku mežsaimnieciskās darbības aizliegumu, jo pēc būtības tikai fiksē esošu informāciju. No otras puses, VARAM arī norāda, ka mežsaimnieciskās darbības ierobežojumi var izrietēt arī no citu nozaru normatīvajiem aktiem, piemēram, Sugu un biotopu aizsardzības likuma un tā izrietošajiem Ministru kabineta noteikumiem. Latvijas Republikas normatīvie akti no vienas puses nosaka mežizstrādes darbu pieļaujamību, bet no otras puses, to ierobežo. Šāda neskaidra normatīvo aktu interpretācija uz vienu un to pašu objektu arī saimnieciskajos mežos (meži ārpus Latvijas Republikas normatīvo aktu noteiktām dabas aizsardzības teritorijām) pēc būtības rada pretrunas un riskus gan saimnieciskajai darbībai, gan darbu veicējiem.

Tāpat LVM atgādina, ka ņemot vērā MK 2023. gada rīkojumu Nr. 180 “*Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu*” un turpmākos rīkojumus, lai novērstu katastrofas draudus, kas saistīta ar egļu astonezību mizgrauža savairošanos, **LVM mainīja sākotnējos cirsmu plānus līdz pat 25% no ciršanas apjoma.** Rezultātā uzņēmums ir ne vien būtiski samazinājis kaitēkļa invāziju, bet arī ātras rīcības rezultātā saglābis ļoti nozīmīgas ekoloģiskās un materiālās vērtības, kas attiecīgi rezultējas gan peļņas rādītājos, gan maksājumos valstij. Tanī pat laikā tik būtiska kaitēkļu invāzija ir tiešas sekas tam, ka meža apsaimniekotājam ar dažādiem normatīviem ierobežojumiem ir liegta iespēja laicīgi pieņemt saimnieciskus lēmumus. Kā rezultātā **valstī tiek sagaidīts, kad iestājoties jau ārkārtas apdraudējuma situācijai kvalitatīva koksne pārvērsas par mazvērtīgu produktu un tiek realizēta par būtiski zemāku cenu.** Tādējādi sabiedrība zaudē būtisku finanšu labumu ko novirzīt valstiski svarīgām prioritātēm. Šādas situācijas arī būtiski samazina meža kapitālvērtību.

LVM dividenžu politika

LVM uzsver, ka attiecībā uz valstij izmaksājamajām dividendēm un ar tām saistīto nodokļu nomaksu, uzņēmums ir precīzi izpildījis visus valsts un akcionāra lēmumus attiecībā uz dividenžu apjomu, ievērojot visus likumdošanas aktus, kas to reglamentē.

Papildus tam jau pašlaik, atbilstoši VK ieteikumiem, ir pilnveidota uzņēmuma Dividenžu politika. Tā ir publicēta LVM mājas lapā. Tomēr uzņēmums atgādina, ka iepriekšējā pieredze saistībā ar dividenžu apjoma noteikšanu valsts budžeta likumā liecina, ka valsts kā īpašnieks ne vienmēr ievēro savu kapitālsabiedrību Dividenžu politikās noteikto, bet pieņem savus lēmumus, balstoties uz citām prioritātēm.

LVM darbības mērķis ir nodrošināt ilgtspējīgu un efektīvu saimniecisko darbību, gūstot iespējami lielāko peļņu valsts kā akcionāra interesēs. LVM kā viens no lielākajiem dividenžu maksātājiem valsts budžetā ar augstu atbildību ievēro valsts kapitālsabiedrībai saistošos normatīvos tiesību aktus un atbilstoši tiem arī sagatavo un ikgadēji aktualizē vidēja termiņa darbības stratēģiju. Aktuālajā stratēģijā 2026. – 2030. periodam plānotā neto peļņa ir pietiekama, lai akcionārs varētu realizēt savas gaidas attiecībā uz dividenžu apmēru atbilstoši spēkā esošajai gaidu vēstulei.

Vienlaikus LVM darbojas **būtiskas nenoteiktības apstākļos, ko ietekmē ne vien ārēji ģeopolitiski apstākļi, bet arī Latvijas nesakārtotā likumdošana meža jomā un neskaidrā valsts nostāja aizsargājamo dabas teritoriju noteikšanā.** Līdz ar to ir pamats paredzēt, ka arī nākamajos gados precīzu finanšu prognožu veikšana un līdz ar to prognozējamo dividenžu noteikšana būs apgrūtināta.

No LVM puses vēlamies uzsvērt, ka normatīvajos aktos nepieciešams precīzāks valsts uzņēmumiem noteikto dividenžu mērķu un apjomu formulējums, neatstājot vietu pārpratumiem un dažādām interpretācijām. Piemēram, **likuma “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” tekstu VK interpretē būtiski atšķirīgi no FM un LVM.** Šāda situācija apgrūtina uzņēmumiem iespēju plānot savu darbību un pieņemt lēmumus.

LVM investīciju pārvaldība un finanšu līdzekļi

LVM uzskata, ka laikā un pilnā apjomā nomaksāt valsts kā īpašnieka noteikto dividenžu apjomu ir **prioritārs uzņēmuma mērķis.** Tieši tāpēc uzņēmumam ir jāuzkrāj tekošā gada peļņa dividenžu un ar to saistīto nodokļu nomaksai nākamajā gadā. Līdz ar to, kā krietns un rūpīgs saimnieks, LVM šo uzkrājumu dividendes nomaksai izvieta kredītiestādēs, precīzi ievērojot Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likumā noteikto.

Atbilstoši Dividenžu politikai ikgadējā plānošanas procesā LVM prognozē dividenžu apmēru, izvērtējot maksimāli iespējamo dividendi valsts kā akcionāra interesēs, vienlaikus nodrošinot uzņēmuma rīcībā nepieciešamo minimālo peļņas daļu plānotām investīcijām un attīstības projektiem. Uzņēmuma investīciju prioritātes ir vērstas uz meža kapitāla vērtības pieaugumu, meža, zemes dzīļu un citu resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, meža infrastruktūras uzlabošanu, bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, risku pārvaldību, efektīvu tehnoloģiju ieviešanu, inovācijām u.c.

Tā kā uzņēmumam ir jāuzkrāj tekošā gada peļņa dividenžu un ar to saistīto nodokļu nomaksai nākamajā gadā, LVM to uzkrāj un saglabā līdz nākamā gada 31. maijam, kad pēc neatkarīga revidenta atzinuma saņemšanas par gada pārskata slēgumu tiek pieņemts **akcionāra lēmums par peļņas sadali.** Līdz ar to LVM 17 mēnešus kumulatīvi uzkrāj finanšu resursus ikgadējam devumam valsts budžetā, vienlaicīgi uzkrājot līdzekļus arī 25 % uzņēmuma ienākuma nodokļa maksājumam.

LVM investīciju plāns satur lielu skaitu būvniecības un meliorācijas projektu, kas ir nepieciešami ražošanas procesa nodrošināšanai. Nesamērīgas birokrātijas dēļ katram projektam investīciju cikls sasniedz vidēji 5 gadus. LVM pēdējos gados vidēji gadā realizē ap 260 dažādas meža infrastruktūras būvniecības objektus. Jebkura aizķeršanās būvniecības dokumentācijas skaņojumā vai pakalpojuma sniedzēja izpildē kā arī ierobežojumi kurā laikā mežā var tik veikti šie darbi ietekmē plānoto investīciju nobīdi pret budžetu vai uzņēmuma stratēģijā plānoto ja mērījums tiek veikts par kalendārā gada ietvarā.

LVM darbības stratēģija

LVM nepiekrīt VK apgalvojumam, ka aktuālajā vidēja termiņa darbības stratēģijā plānotie **stratēģiskie finanšu rādītāji nav pietiekami ambiciozi. Atgādinām, ka LVM (atšķirībā no daudzām valsts kapitālsabiedrībām, kam tirgus/tarifi ir regulēti no valsts puses) strādā reāla brīvā tirgus apstākļos, kur Latvijas koksnes cenas un pieprasījumu nosaka globālais tirgus, kas ir pakļauts ļoti lielām svārstībām. No otras puses, attiecībā uz LVM valsts regulē gan ikgadējo pieejamo pārdodamās koksnes apjomu, gan virkni likumdošanas nosacījumu, kas daudzos gadījumos neļauj izmantot šo apjomu pilnā mērā.**

Tieši tāpēc LVM vidēja termiņa darbības stratēģijā 2026. – 2030. gadam apgrozījuma kritums ir plānots saskaņā ar Ministru kabineta rīkojumu Nr. 42 “Par koku ciršanas maksimāli pieļaujamo apjomu 2026.–2030. gadam”, kas paredz apjoma samazinājumu par 10 % salīdzinājumā ar iepriekšējo piecgades periodu.

AS “Latvijas valsts meži” vienmēr ir izvirzījis ambiciozus mērķus. Tomēr finanšu rādītājus, t. sk. peļņas apmēru, pēdējo sešu gadu laikā būtiski ietekmējuši neparedzami ģeopolitiski satricinājumi un notikumi. To vidū ir Covid-19 pandēmijas negaidīti pozitīvā ietekme uz kokmateriālu noietu tirgu, karš Ukrainā, kā rezultātā tika sankcionēti Krievijas un Baltkrievijas kokmateriāli, radot deficītu Eiropā, kā arī ASV īstenotā mainīgā tarifu politika un spriedze Tuvajos Austrumos. Šie faktori būtiski un negaidīti ietekmēja pārdošanas cenu līmeni.

Pēdējo gadu laikā apaļo kokmateriālu vidējās svērtās cenas svārstības ir bijušas neparedzamas amplitūdā no +89 % (2023. gads pret 2020. gadu) līdz -14 % (2024./2023. gadu), sasniedzot pēdējo lēcieni +9% (2025./2024. gadu). **Vidējai svērtajai pārdošanas cenai izmainoties par +/- 1 EUR/m³ (kas ir tikai 1,4% izmaiņa) kopējā indikatīvā ietekme uz peļņu ir aptuveni +/-7 milj. EUR gadā.**

AS “Latvijas valsts meži” nemainīs savu labākā praksē balstīto plānošanas pieeju, jo neredz pamatu veidot nereālistiskas prognozes, kas nav balstītas uz aktuālo tirgus informāciju un datus pamatotām attīstības tendencēm.

Uzņēmuma vidēja termiņa darbības stratēģijā jau šobrīd ir iekļauta jutīguma analīze dažādiem cenu attīstības scenārijiem, savukārt par bāzes scenāriju tiek izvēlēts tas, kas visprecīzāk atspoguļo konkrētā brīža ticamākās tirgus attīstības tendences.

Meža kapitāla vērtība

Lai gan kopējā mežu platība samazinājusies par 11,2 tūkstošiem hektāru un papildus tam dabas aizsardzībai atvēlētās teritorijas pieaugušas par 26,9 tūkstošiem hektāru, LVM apsaimniekoto mežu kapitālvērtība ir stabili augusi – no 3,75 miljardiem eiro 2023. gadā līdz 5,28 miljardiem 2026. gadā.

Meža kapitāla vērtību raksturojošo rādītāju veido daudzi faktori, no kuriem **vienu daļu ietekmē un veido LVM mērķtiecīgu un optimāli saplānotu darbību kopums meža apsaimniekošanā**, kurai parasti ir ilgāka termiņa ietekme uz meža kapitāla vērtību, bet otra faktoru grupa ir faktori, ko LVM nevar ne tieši, ne netieši ietekmēt, galvenokārt kokmateriālu tirgus cenas, mežsaimniecisko pakalpojumu izmaksas un diskonta likme. **Līdz ar to meža kapitāla vērtība nav darbības rādītājs, kas būtu iekļaujams stratēģijā, jo divus no trim ietekmējošiem faktoriem LVM nevar ietekmēt.**

LVM apsaimniekoto mežu kapitāla vērtība tiek noteikta, izmantojot diskontētās naudas plūsmas metodi, kas balstās uz vispārpieņemtiem meža ekonomikas teorijas pamatprincipiem. Mežsaimniecībai raksturīgs izteikti garš ražošanas cikls – no stāda līdz izaudzētam kokam vairāku paaudžu secīgā kopdarbā, tādēļ ekonomisko lēmumu pieņemšanā noteicošā loma ir ilgtermiņa naudas plūsmai un finanšu ilgtspējai. Kapitāla vērtība mežsaimniecībā pati par sevi nav pašmērķis vai tiešā veidā tūlītēji ietekmējams – tas ir aprēķinu rezultāts, kurš atspoguļo valsts politiku zemes apsaimniekošanā, normatīvo aktu regulējumu un to ietekmi un saimniecisko darbību un meža kapitāla vērtību, kā arī meža apsaimniekošanas vēsturiskās prakses ietekmi uz šodienas iespējām.

Kapitāla vērtības pieaugumu līdz 5,28 miljardiem EUR galvenokārt **veicinājusī mērķtiecīga un ilgtspējīga mežu apsaimniekošana** – mežu stādīšana un kopšana, meliorācijas sistēmu uzturēšana, kā arī ieguldījumi meža ceļu tīkla attīstībā. Šie pasākumi ļauj prognozēt vērtīgu koksnes produktu plūsmu arī nākamajās desmitgadēs.

Kapitāla vērtības pieaugumu kā īstermiņa faktors tāpat sekmējis arī koksnes produktu realizācijas cenu kāpums un salīdzinoši mērenais mežsaimniecības izmaksu pieaugums.

Savukārt **meža kapitāla vērtību samazina nesakārtota likumdošana**, kas ar likumu uzdod kokus audzēt ilgāk kā laiks, kad tie sasniedz ekonomisko maksimumu un pārmērīga vecuma dēļ vēl nav pakļauti augstam kaitēkļu un citu meža bojājumu riskam, nepārdomāta un neizlīdzsvarota

dabas aizsardzības politika, kas samazina koksnes pieaugumu vai pat rada apstākļus meža bojāejai un koksnes vērtības zudumam. Protams, ka kapitāla vērtību samazina arī zemes izņemšana no saimnieciskas ražošanas (atvēlēšana dabas aizsardzībai vai valsts stratēģisku projektu realizācijai piemēram militāro poligonu izveidei, RailBaltic būvniecībai u.c.)

LVM padomes darbība

LVM uzsver, ka uzņēmuma personāla politikā un personāla atlasē ir ievēroti visi to reglamentējošie likumdošanas akti un nosacījumi.

Kapitālsabiedrību, tajā skaitā LVM, padomes un valdes savus likumā noteiktos uzdevumus un funkcijas efektīvi realizē, atbilstoši nepieciešamībai piesaistot specializētus darbiniekus konkrētās jomās.

Uzņēmumam jāizvēlas tādas personāla atlasē metodes, kas ļauj pieņemt saimnieciski pamatotus lēmumus un piesaistīt amatam atbilstošāko speciālistu, piemēram, var izmantot uzņēmumā jau esošo darbinieku kompetences un pieredzi. Dažādu personāla atlasē metožu izmantošana nodrošina biznesa apstākļos pamatotu, līdzsvarotu un riskus mazinošu lēmumu pieņemšanu.

Piemērām, uzņēmuma padomes padomnieka amata ieviešanā LVM piemērojusi labās pārvaldības praksi, kāda pastāv publiskajā sektorā - Konkurences padomē, Latvijas bankā, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijā un citviet.

Zemkopības ministrijas pārraudzība pār ilgtermiņa mežizstrādes līgumu darbību

LVM nevar piekrist VK secinājumam, ka Zemkopības ministrija un LVM ilgstoši nav nodrošinājušas pietiekami mērķtiecīgu un koordinētu rīcību ilgtermiņa mežizstrādes līgumu (turpmāk – IML) problēmjautājumu risināšanā.

LVM jau kopš darbības sākuma vairākkārt mēģinājusi nelabvēlīgo situāciju risināt. Tos līgumus, kuri saturēja neizpildāmus, prettiesiskus vai valstij neizdevīgus līgumu izpildes nosacījumus, LVM atteicās pildīt un uzsāka civiltiesisku strīdu ar vairākiem IML partneriem, ceļot prasības tiesā. Tomēr 2000. gadu sākumā tiesas lēmumi bija nelabvēlīgi LVM – tie uzņēmumam uzdeva noslēgtos līgumus izpildīt pilnā apjomā visā to spēkā esamības periodā.

Arī pasūtītie trešo pušu juridiskie atzinumi un ekonomiskie izvērtējumi ir bijuši vērsti uz to, lai meklētu efektīvākos veidus IML saistību izpildē, tostarp, izvērtējot iespējas tiesiski izbeigt saistības.

Vienlaikus būtiski uzsvērt, ka IML jautājums ir pietiekami sarežģīts – arī **Konkurences padome** (turpmāk KP) **vairāk nekā piecus gadus veica pārbaudi** par konkurences neitralitātes principa iespējamo pārkāpumu saskaņā ar Konkurences likuma 14.1 pantu, kurš stājās spēkā 2020. gadā. Šīs piecus gadus ilgušās pārbaudes laikā LVM tika informēta no KP puses par iespējamu vai pirmsšķietamu pārkāpumu, bet **tikai 2026. gada 9. janvārī LVM saņēma nepārprotamu KP viedokli**, kas varēja kalpot kā pamats, lai LVM varētu vērsties tiesā.

Pēc KP viedokļa saņemšanas **LVM nekavējoties vērsās tiesā pret visiem ilgtermiņa mežizstrādes līgumu (IML) turētājiem** ar prasības pieteikumu atzīt līgumus par spēkā neesošiem un apturēt to darbību līdz brīdim, kad stāsties spēkā tiesas nolēmums. Pašlaik tiesvedībā par IML izbeigšanu ir apmierināti visi LVM prasību pieteikumi – ir ierosinātas tiesvedības un **piemēroti pagaidu noregulējumi, apturot visu IML līgumsaistību izpildi**. LVM turpmāko rīcību attiecībā uz ilgtermiņa mežizstrādes līgumu izbeigšanu noteiks tiesu lēmumi.

Tāpat LVM norāda, ka, realizējot ilgtermiņa mežizstrādes līgumu pārveidi, LVM plānotas pārdošanas procedūrās sākotnējos gados (2014. gadā un 2015. gadā) salīdzinājumā ar 2013. gadu nodrošināja nesamazinātu, bet vēlākos gados būtiski palielinātu, jo īpaši, sākot no 2022. gada, apaļo kokmateriālu pārdošanas apjoma piedāvājumu. Valsts kontroles ziņojuma 16. tabulā iekļautā informācija ietver arī neplānotās pārdošanas procedūrās realizētos apjomus. To ietvaros LVM

realizē apjomus, kas radušies apjoma plānošanas noviržu, produktu struktūras izmaiņu, dabas stihiju (vējgāžu, snieglaužu, mizgraužu bojājumu) vai meža sanitārā stāvokļa uzlabošanas pasākumu ietekmē, kā arī apjomus, kas konkrētajā gadā piegādāti iepriekš noslēgto ilgāka termiņa līgumu ietvaros, kā arī zema pieprasījuma produktu apjomus, kam mērķtiecīgi tiek izvēlēts cits pārdošanas veids.

Lēmumi par cenu noteikšanas principu maiņu AS “Latvijas valsts meži” egles un priedes II šķiras zāģbaļķu piegādes līgumos 2024.–2026. gadā

Attiecībā uz šo sadaļu LVM uzsver, ka Zemkopības ministrija **nebija lūgusi** LVM ne informāciju, ne arī viedokli par 2023. gadā Ministru kabinetā (turpmāk – MK) izskatīto informatīvā ziņojuma projektu “Par Latvijas kokrūpniecības nozares konkurētspēju negatīvi ietekmējošo faktoru mazināšanu” (turpmāk – informatīvais ziņojums). 2023. gada 4. decembrī LVM valdes priekšsēdētājs saņēma informatīvu e-pastu no LVM kapitāla daļu turētāja pārstāvja par to, ka Zemkopības ministrija ir sagatavojusi informatīvā ziņojuma projektu un protokollēmuma projektu (turpmāk - MK protokollēmums), kas, kā e-pastā tika norādīts, bija jau saskaņošanas stadijā ar Tieslietu ministriju un Finanšu ministriju.

Jau 2023. gada 5. decembrī tiesību aktu portālā (turpmāk – TAP) tika ievietota informācija, ka MK sēdes protokollēmuma projektu plānots skatīt 2023. gada 12. decembrī. Šajā stadijā LVM **nebija pieejama informācija par informatīvā ziņojuma saturu**, jo tam bija noteikts ierobežotas pieejamības (turpmāk – IP) statuss. Informatīvais ziņojums TAP netika nodots skaņošanai LVM.

2023. gada 6. decembrī notika LVM ārkārtas akcionāra sapulce, kurā LVM kapitāla daļu turētāja pārstāvis informēja LVM, ka Zemkopības ministrija sagatavojusi informatīvo ziņojumu un to plānots līdz 2023. gada beigām izskatīt Valdības sēdē.

2023. gada 7. decembrī LVM bija izvērtējusi informatīvā ziņojuma (kas saņemts 04.12.2023. e-pastā) sadaļas, kas skar LVM darbību un pēc pašiniciatīvas e-pastā nosūtīja atzinumu LVM kapitāla daļu turētāja pārstāvim. Atzinumā tika vērsta uzmanību, ka no MK protokollēmuma nav saprotams, uz kādiem līgumiem un uz kādu produktu grupu tiek plānots attiecināt MK protokollēmumu (skuju koku zāģbaļķi ir interpretējams produktu apzīmējums, kā arī tiek vērsta akcionāra uzmanība uz to, ka ilgtermiņa līgumi LVM ir divu veidu 3 gadu un 5 gadu un nav saprotams vai MK protokollēmums attieksies uz abiem līgumu veidiem), tāpat nav skaidrības, vai cena imperatīvi jāmaina visiem pircējiem, arī tiem 2 līgumiem, kuriem MK protokollēmuma ietekmē cena palielinātos.

Tālākajā procesā LVM nebija iespējams pārliecināties par informatīvā ziņojuma saturu, jo tam tika piešķirts ierobežotas pieejamības (IP) statuss, un par to, vai iepriekš minētajā e-pastā nosūtītais atzinums tika ņemts vērā.

MK protokollēmums tika apstiprināts 2023. gada 19. decembrī un tam joprojām tika noteikts IP statuss un LVM tas nebija pieejams, līdz ar to LVM **nebija pieejama informatīvajā ziņojumā iekļautā informācija, uz kuras pamata tika pieņemta MK protokollēmuma gala redakcija**. LVM arī nav bijusi iesaistīta informatīvā ziņojuma sagatavošanā, jo informatīvā ziņojuma projekts, ko LVM e-pastā saņēma no LVM kapitāla daļu turētāja pārstāvja 2023. gada 4. decembrī, būtiski atšķīrās no tā, ko skatīja MK un, kas kļuva publiski pieejams tikai 2025. gada rudenī.

Ņemot vērā to, ka pircēju pārstāvošo organizāciju ilgāka termiņa pircēju vēstulēs kā konkurētspējas samazināšanās iemesls tika minētas piegādes līgumos noteiktajā kārtībā aprēķinātās (indeksētās) augstās apaļo kokmateriālu cenas, vēl precīzāk – cenu pārskatīšanas mehānisms, nebija pamats apšaubīt, ka MK, apstiprinot protokollēmumu, ar skujkoku zāģbaļķu piegāžu ilgāka termiņa līgumiem ir domājis visus ilgāka termiņa līgumus (3 gadu un 5 gadu), kuri noslēgti pirms Krievijas pilna apmēra iebrukuma Ukrainā, kas bija par pamatu būtiskām un neprognozētām izmaiņām pasaules ekonomikā un attiecīgi zāģbaļķu cenās un kuros piemēro cenu indeksāciju.

Tā kā LVM nebija nodrošināta piekļuve informatīvajam ziņojumam arī pēc MK protokollēmuma apstiprināšanas 2023. gada 19. decembrī un LVM nebija iespēja pārliedzināties, vai informatīvajā ziņojumā tika ņemts vērā LVM 2023. gada 7. decembra e-pastā nosūtītajā atzinumā norādītais, LVM informāciju par visiem spēkā esošajiem ilgāka termiņa piegādes līgumiem, kuriem par pamatu cenu noteikšanai tiek izmantota viena un tā pati izsoles procedūra iegūtā vidējā cena un pielietots identisks cenu maiņas mehānisms), nodeva tālākai izskatīšanai LVM akcionāram lēmuma pieņemšanai, uz kuriem līgumiem MK lēmums ir attiecināms un uz kuriem – nē. Minētais jautājums tika izskatīts 2023. gada 29. decembra ārkārtas akcionāru sapulcē, kur LVM saņēma nepārprotamu uzdevumu par MK protokollēmuma izpildi.

Iepazīstoties ar 2023. gada 29. decembra ārkārtas akcionāru sapulces lēmumu, LVM bija pilnīgi skaidra tālākā rīcība attiecībā uz MK protokollēmuma izpildi (bez akcionāru sapulces lēmuma MK protokollēmuma izpilde nebija iespējama). Akcionāru sapulces lēmums detalizēja MK lemto.

Tikai 2025. gada 17. oktobrī TAP tika uzsākta darba plūsma: TA projekta deklasificēšanas saskaņošana un apstiprināšana, līdz ar ko šobrīd, pieslēdzoties TAP, informatīvais ziņojums ir pieejams.

Augstāk aprakstītie notikumi, to secība un oficiālas korespondences neesamība skaidri apliecina, ka LVM nav tikusi iesaistīta Informatīvā ziņojuma sagatavošanā un LVM nav bijusi iespēja ietekmēt tā saturu vai mērķi, piekrītot Valsts kontroles secinājumiem, ka LVM šajā situācijā ir pildījusi tai dotos uzdevumus.

LVM atzinīgi vērtē Valsts kontroles secinājumu, ka **LVM izveidotais cenu indeksācijas mehānisms mainīja sākotnēji nosolīto cenu atbilstoši tirgus tendencēm. Valsts kontroles izdarītais secinājums ir vērtējams kā profesionālas, neatkarīgas un kompetentas revīzijas iestādes apliecinājums tam, ka LVM plāno organizē un realizē pārdošanas procesu atbilstoši īpašnieka – Latvijas valsts – ilgtermiņa interesēm.**

Ieteikumi

Lielāko daļu no VK ieteikumiem, kas attiecas uz LVM darbību, uzņēmums ir jau ieviesis vai tie pašreiz ir ieviešanas noslēguma procesā. Tajā pašā laikā ir vairāki ieteikumi, kas pēc būtības nav realizējami - strauji mainīgo ģeopolitisko apstākļu, globālās tirgus situācijas un Latvijā nesakārtotās zemes politikas, vides politikas un pretrunīgās likumdošanas dēļ, ko uzņēmums ir norādījis šīs vēstules tekstā augstāk.

Valdes locekļi

Inga Vagele
Jānis Krūmiņš

**ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR
DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU**